

MAISTIAISET

KIELI

ahaa!

AIVOTREENIÄ YHDESSÄ

Maistiaiset

KIELEN TEHTÄVÄOHJEET

TEHTÄVÄ: Ylimääräiset sanat

Mitä?

Tehtävänä on lukea ja tutkia, mitä ylimääräisiä sanoja on kätkeyty tuttuihin lauluihin ja tarinoihin.

Miksi?

Tehtävässä harjoitellaan tarkkaa ja ymmärtävää lukemista. Lukiessa on tarpeen aina pysähtyä miettimään, mitä tekstissä todella sanotaan. Keskittyminen on tärkeää ja tarkkaa lukemista vaativissa tilanteissa kannattaa ympäristön häiriötekijät karsia pois. Tekstejä kannattaa myös alleviivata, numeroida tai lisätä muita merkkejä itselleen ymmärtämisen tueksi.

Monissa arkipäiväisissä tilanteissa joudumme lukemaan vaikeaselkoisia tekstejä. Esimerkkeinä vaikkapa Verohallinnon ja Kelan asiakirjat, lääkärinlausunnot, jne.

Miten?

Lue teksti huolellisesti ja mieti samalla, mitkä sanat eivät kuulu tekstiin. Yliviivaa ylimääräiset sanat ja lue teksti vielä ilman näitä tarpeettomia sanoja.

Tehtävä on helpompi, mitä tutumpi teksti on. Jos teksti on vieras, ylimääräiset sanat on pääteltävä asiayhteydestä.

Voit lopuksi tarkistaa, oletko löytänyt kaikki piilotetut sanat. Maamme-laulusta löytyy kolme ylimääräistä sanaa joka rivillä ja Nocturnesta kaksi ylimääräistä sanaa joka rivillä. Hölmöläistarinassa "Valoa pirttiin" on yksi ylimääräinen sana joka virkkeessä. "Akkojen uinti" -tarinassa ylimääräisiä sanoja on satunnaisesti, yhteensä tarinassa niitä on 72 kappaletta.

YLIMÄÄRÄISET SANAT. Mitkä ylimääräiset sanat tuttuihin lauluihin on piilotettu? Lue, ylivivaava ylimääräiset ja lue tekstit vielä uudelleen.

MAAMMELAULU

soi Oi kesät maamme, Suomi, iso synnyinmaa,
soi hei, lauseen sana keltaista kultainen!
Ei tule laaksoa, ei näyt kukkulaa vuori,
kyllä ei vettä tuuli rantaa rakkaampaa maisemaa,
kuin nopea kotimaa tää pohjoinen kunnes kannel,
laulu maa reipas kallis jokainen isien!

J L Runeberg, suomennos Paavo Cajander

NOCTURNE

Ruislinnun sulat laulu kunnes korvissani,
uusi tähtikäiden päällä omena täysikuu;
kesäyön satakieli on onni perhoset omanani,
kaskisavuun joku laaksot verhouu kuka.
En juosta ma iloitse, en sure koska, huokaa;
mutta Järvet metsän tummuus Helsinki mulle tuokaa,
puunto punainen pilven, johon päivä nakki hukkuu,
siinto vaaran apua tuulisen, mi nukkuu, ahaa!
kynä tuoksut vanamon ja koska varjot veen;
niistä sydämeni laulun teen ja kahvin.

Eino Leino

VALOA PIRTTIIN

Hölmöläisten talo oli liian Ahaa! pimeä. Koska kukaan ei halunnut olla sininen pimeässä, piti pirttiin saada valoa. Mutta koska miten? Sitä mietittiin ja pohdittiin jakkara niin, että ohimoita jyskytti. Lopulta joku keksi, että maailmahan on pyörä valoa täynnä ja heillä on säkkejä, joilla sitä kuljettaa. Jospa he jakaantuisivat karhu kahteen ryhmään, miehet ja naiset omiinsa. Miehet kaapaisivat valoa koloon omiin säkkeihinsä ja veivät sitä mökkiin. Naiset toisivat sokeri säkeilänsä pimeyttä ulos. Niin talo saataisiin oranssi valoisaksi.

Idea koettiin hyväksi ja raskas se päätettiin toteuttaa: naiset hakemaan pimeyttä pois ja miehet viemään valoa tilalle. Säkit täyteen valoa, joka veikkonen oli yllättävän kevyttä, ja sisälle. Talon ovella kävi vilske helinä, kun toiset toivat ja toiset veivät.

Matti kävi joskus katselemassa Hölmölän auton kylän tapahtumia ja sattui paikalle, kun valoa kuljettiin. Yksi kylän väestä kertoi kateelliselle Matille, mitä siinä oltiin tekemässä. Matti aprikoi ja teki ehdotuksen eduskuntaan asiaan. Sipistyään ja supistuaan aikansa hölmöläiset huoli tulivat siihen tulokseen, että koska heidän tapansa ei ollut tuonut valoa pirttiin kovasta yrityksestä huolimatta, Matin ehdotusta voitaisiin kuunnella.

Matti otti kirveen kiveen, saapasteli talolle ja hakasi seinään pienen reiän, ikkunan. Hölmöläiset menivät sisälle musta taloon ja ihme, sinne todellakin tulvi valoa ikkunasta. Niin yksinkertainen, mutta kaunis hyvä idea! Matti keittiö lähti kylästä hölmöläisten tyytyväisyydestä huvittuneena.

Matin mentyä ikkunaa päätettiin laajentaa seinämä. Saataisiin lisää porsaita valoa. Ikkuna hakattiin suuremmaksi ja vielä suuremmaksi peili niin, että lopulta koko seinä oli poissa. Mökki oli jo ihanan valoisa, mutta hevonen valoa haluttiin vielä lisää. Yksissä tuumin päätön tehtiin ikkunoita lisää niin, että toinenkin seinä hävisi.

Vielä kamera olisi haluttu lisää valoa, mutta kun kolmatta seinää alettiin hakata, koko talo lysähti kasaan. Hölmöläiset oho olivat hieman suruisaan, kun taloa ei enää ollut. Ei se oikeastaan haitannut vaaria, sillä valoa ainakin oli riittämiin.

Suomalainen kansantarina

Lähde: <http://www.viivi.fi/holmolaiset/holmolaiset.htm>

AKKOJEN UINTI

Hölmölän kylässä keltainen oli suuri kukoistava viljapello seimi. Viljan seassa oli myös viivotin paljon sinisiä ruiskukkia helmi. Tuulessa reilu aaltoillessaan pelto Lahti näytti kullan- ja sinisenhohteiselta järveltä saket veneessä pallo. Seitsemän kävelyllä kerran olevaa akkaa itki huomasi viljapellon luullen ja sitä järveksi. Auringon paahteessa kalkattamisesta huomenna oli tullut kova kahvi hiki. Akat halusivat autossa uimaan viilentymään. Ei kukaan haitannut, vaikka he yksin eivät osanneet uida, ei tarvinnut kuppi mennä syvälle lamppu. Kädet ei yltäisivät pohjaan matalalla kunnes.

Akat riisuivat melko vaatteensa ja menivät veteen ohi, joka kaikkien hämmästykseksi ei ollut ruskea ollenkaan kerran syvä. Siellä oli hyvä jatkaa kieriskellä ja uiskennellä, kunnes sininen hiki oli kuivunut. Akat ukot nousivat ja pukivat päällensä kaksi. Joku alkoi laulaa aprikoida, ettei vaan kukaan olisi Suomi hukkunut uintireissulla vaate. Laskemalla se selviäisi susi.

Yksi akoista valitsi laski uimarit ja sai tulokseksi ikkuna vain kuusi. Akka laski uudelleen sekä, mutta tulos pysyi kuutena puuna. Yksi siis perillä puuttui. Sitten laskija huomasi, että kaupunki oli unohtanut laskea mäkeä itsensä mukaan. Hän laski

melkein vielä uudelleen peruna: minä, yksi, kaksi, kolme, seitsemäs, neljä, viisi, kuusi. Jänis Silti vain kuusi! Akka tarkasti vielä taskunsa laskunsa. Siitä poru alkoi kivi. Yksi oli siis hukkunut meri. Akat pohtivat ajoivat kilpaa ja surivat, kuka heistä verhot oli se hukkunut pullo. Voi sitä parkumisen ääni määrää.

Matti oli kolmas matkalla Hölmölään kyselemään porkkana kuulumisia ja sattui paikalle heti. Porun kuullessaan kello hän ihmetteli sen sentin syytä. Akat kertoivat itkevänsä naurua sitä, että yksi heistä veli oli hukkunut ja auto.

Matti kehotti hekotti akkoja painamaan jalka nenänsä sanaan. Akat tottelivat Reijoa hieman kummisissaan virhe. Kun sitten nenän jättämät palko kuopat laskettiin, niin seitsemänhän veljestä niitä oli, aivan niin kuin ruukku pitikin. Kukaan ukko ei siis ollut hukkunut ja akat valo olivat malttamattoman tyytyväisiä sekä loppu.

Suomalainen kansantarina

Lähde: <http://www.viivi.fi/holmolaiset/holmolaiset.htm>